POLICY

Medborgardialog

Fastställd av regionfullmäktige
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum [Beslut/Publiceringsdatum]
Gäller 2022-2027
Ärende nr RS 2022/623
Version [1.0]

Policy för medborgardialog på Gotland

Innehåll

1. Inledning 2
1.1 Begrepp och definition 2
1.2 Andra typer av dialoger 2
2. Syfte med medborgardialog 3
2.1 Vårt Gotland 2040 3
3. Principer för medborgardialog på Gotland 3
3.1 Dialog ska utvecklas med alla medborgargrupper 3
3.2 Syftet med medborgardialog ska vara tydligt uttryckt 3
3.3 Rollerna vid medborgardialog ska vara tydliga 4
3.4 Vikten av god kommunikation och återkoppling 4
3.5 Medborgardialoger ska följas upp, utvärderas och utvecklas löpande. 4
4. Ansvar och uppföljning 4
5. Sammanfattning 4

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post regiongotland@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

1. Inledning

Denna policy formulerar de principer som ska gälla vid de förtroendevaldas organiserade dialoger med medborgare på Gotland i **särskilda frågor.** Medborgardialog bör övervägas vid frågor som innebär större förändringar och/eller har en långsiktig påverkan på samhället och som direkt berör de som bor, lever och/eller verkar på Gotland.
För att överväga medborgardialog bör dessa frågor svaras ja på:

- **Är frågan påverkbar?**
- **Är de förtroendevalda påverkbara i frågan?**

De fem principer syftar till att ge en gemensam grund för arbetet med medborgardialoger på Gotland. Principerna ska vara ett stöd och ge ledning till både förtroendevalda och tjänstepersoner, inför att ett beslut om medborgardialog fattas, vid planering och genomförande samt för arbetet efter en genomförd medborgardialog. De ska lägga grunden till ett öppet och demokratiskt förhållningssätt där Region Gotlands värdegrund: delaktighet, förtroende och omtanke alltid ska prägla genomförandet av dialogerna.

1.1 Begrepp och definition

Medborgardialog är ett verktyg där medborgare bjuds in till att samskapa kunskap och beslutsunderlag tillsammans med förtroendevalda. Medborgardialogen ska genomföras systematiskt och resultaten ska användas. Det kräver att dialogens fråga, målgrupp och påverkbarhet är tydligt definierad.

Medborgardialog ska vara en del regionens ärendeberedning och beslutsprocess, i de frågor som har identifierats som aktuella för en medborgardialog.

Medborgardialog är ett **komplement** till vår representativa demokrati och ger medborgarna möjlighet att delta och påverka även mellan valen. Medborgardialogen är helt de förtroendevaldas forum för att möta medborgarna och fördjupa kontakten mellan väljare och förtroendevalda. Det är de förtroendevalda som bestämmer vilka frågor det ska föras dialog om och det är alltid även de som fattar besluten. Medborgardialog genomförs av och med förtroendevalda, med stöd av tjänstepersoner.

En medborgardialog vänder sig inte endast till invånare i en kommun. Istället definieras medborgare som alla som bor och verkar på Gotland.

1.2 Andra typer av dialoger

Region Gotland har genom sina olika verksamheter en löpande och ständigt pågående kontakt och dialog med medborgarna. Dagligen sker möten och samtal mellan medarbetare och medborgare, men även mer systematiskt genom olika former av möten och dialoger. Därför är det viktigt att fastställa de olika begreppen och ansvarsområden:

Brukardialog
Det är viktigt att göra skillnad på medborgardialog och så kallad användardriven brukardialog. Brukardialogen handlar om uppföljning och utveckling, om hur nöjda våra brukare/medborgare är med regionens service, bemötande eller kvalitet. Brukare är alla som nyttjar regionens tjänster och i vissa områden bjuds brukare in för att med sin upplevelse och erfarenhet vara med och utveckla tjänsterna. Brukardialogen genomförs av tjänstepersoner och är viktigt för uppföljning och utveckling av regionens tjänster.

Samråd och granskning
Medborgardialog ska inte heller blandas samman med den lagstadgade plan- och bygglovsprocess när regionen genomför samråd och granskning av översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner, planprogram eller detaljplaner. Det är även här tjänstepersoner som ansvarar för att genomföra samråd och granskning, även om förtroendevalda ibland deltar.

Intressentdialog
Handlar om att ta in synpunkter runt enskilda frågor. Synpunkterna blir en del av underlaget inför beslut. Det kan vara specifika grupper som inbjuds eller så kan inbjudan gälla hela allmänheten. Intressentdialog genomförs av tjänstepersoner, förtroendevalda kan dock närvara.

Brukarråd

För att ta tillvara på specifika gruppers synpunkter finns formaliserade brukarråd till exempel Pensionärsrådet och Tillgänglighetsrådet. Dessa dialoger förs mellan representanter för olika intresseorganisationer och förtroendevalda. Tjänstepersoner finns också med som administrativt stöd och för att bidra med fackkunskap.

Samverkansråd för samhällsutveckling
För att ta tillvara på olika intressenters kunskap och koordinera insatser för en positiv samhällsutveckling på Gotland finns olika samverkansråd till exempel Tillväxtrådet, Forum för social välfärd och Energiråd. Dessa dialoger förs löpande mellan representanter för olika intresseorganisationer, föreningar, myndigheter och förtroendevalda. Även här medverkar tjänstepersoner som administrativt stöd och för att bidra med fackkunskap.

2. Syfte med medborgardialog

- Skapa möjligheter till större delaktighet och inflytande för medborgarna att påverka samhällsutveckling på Gotland

Genom att bjuda in till dialog i särskilda frågor, ökar medborgarnas kunskap av processen kring komplexa beslut. En förståelse för fattade beslut och prioriteringar ökar bland medborgarna. En positiv effekt kan också vara att samhällsengagemanget, ansvarskänslan och tilliten till det demokratiska systemet ökar bland Gotlands medborgare.

- Ge förtroendevalda ett bredare beslutsunderlag som innehåller olika perspektiv

Genom att skapa forum och tillfällen för möten och dialog får de förtroendevalda möjlighet att lyssna av opinionen, ta del av enskilda människors synpunkter och förslag till utveckling i en viss fråga. Det ger de förtroendevalda olika perspektiv och ett bredare underlag inför olika beslut. Regionen kan på så sätt bättre möta medborgarnas behov.

2.1 Vårt Gotland 2040

Visionen för den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040* lyder: **Gotland- en kreativ ö med plats för hela livet** med efterföljande visionstext: *"Gotland är fyllt av livskraft och kreativitet. Här kan människor och verksamheter utvecklas och bidra till en bättre värld. Här finns närhet och plats för alla delar av livet, i alla åldrar*"

I den regionala utvecklingsstrategins mål fastställs att de grundläggande byggstenarna för ett socialt hållbart samhälle är att invånare på Gotland är inkluderade, känner trygghet, delaktighet och tillit till varandra. En av inriktningarna för att nå målen är ”skapa möjlighet för delaktighet och inkludering”. Medborgardialog ger förutsättningar till att göra verklighet av visionen och målen. Medborgardialog medverkar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 genom att stärka en inkluderande samhällsutveckling.

3. Principer för medborgardialog på Gotland

Principerna ska vara ett stöd och en ledning inför att beslut om medborgardialog ska fattas, vid planering och genomförande av en dialog samt för arbetet efter en genomförd medborgardialog.

3.1 Dialog ska utvecklas med alla medborgargrupper

De förtroendevalda har ansvar att företräda och nå ut till alla medborgargrupper på Gotland. Alla gruppers behov ska värnas, inte bara de resursstarka som har förmåga att uttrycka sin åsikt. Det är viktigt att göra noggranna målgruppsanalyser för att skapa dialogforum som möter människor utifrån olika förutsättningar. Vid genomförande av medborgardialog ska hänsyn tas till den aktuella målgruppens särskilda förutsättningar för deltagande. **Barns och ungas rätt att komma till tals ska beaktas särskilt**.

3.2 Syftet med medborgardialog ska vara tydligt uttryckt

Tydlighet och transparens är den viktigaste nyckeln till en lyckad medborgardialog. Innan ett beslut om medborgardialog fattas måste det prövas om frågan, ärendet, är lämplig för en medborgardialog. Att bjuda in till medborgardialog skapar förväntningar, det är därför viktigt att vara tydlig med syftet med dialogen. Vilken möjlighet medborgaren har att påverka ska framgå vid starten av varje medborgardialog. Det är också viktigt att vara tydlig med att inga beslut fattas och inga löften ges i samband med dialogen.

3.3 Rollerna vid medborgardialog ska vara tydliga

Förtroendevalda och tjänstepersoner har olika roller i samband med en medborgardialog. De förtroendevalda har ansvaret för dialogen med medborgarna då det är de som fattar beslut. Tjänstepersoner ansvarar för att det praktiska genomförandet, för planering och efterarbete. Särskilda inbjudna tjänstepersoner kan delta i rollen som experter kring dialogens fråga. Vid en medborgardialog representerar den förtroendevalda Region Gotland och det politiska organ denne är vald till.

3.4 Vikten av god kommunikation och återkoppling

Information och kommunikation är en grundförutsättning för att medborgarna ska kunna tillvarata sina demokratiska rättigheter. Kommunikationen är därför extra viktig vid en medborgardialog. Deltagarna ska alltid ges möjlighet att ta del av relevant information inför en medborgardialog som ska utgå från mottagarnas situation och förkunskaper. Resultatet av en medborgardialog ska alltid återkopplas och den vara tillgänglig för samtliga medborgare.

3.5 Medborgardialoger ska följas upp, utvärderas och utvecklas löpande.

Alla medborgardialoger följs upp och resultaten sammanställs så att det blir tydligt vad medborgarna fört fram i dialogen. Det är de förtroendevaldas ansvar att väga samman synpunkter från dialogen med tillgängliga fakta för att kunna föreslå eller fatta väl underbyggda beslut. Efter genomförd medborgardialog sker utvärdering mot syftet och uppställda mål. Utvärdering sker systematiskt och löpande av processen, metoderna och de övergripande resultaten för att kunna utveckla arbetet med medborgardialog.

4. Ansvar och uppföljning

Varje nämnd ansvarar för att policyn efterlevs. Regionstyrelsen har ett ansvar för utvecklingen av medborgardialoger. Regionstyrelsen ansvarar även för att det sker en systematiskt och löpande utvärdering av processen, metoderna och de övergripande resultaten för att kunna utveckla arbetet med medborgardialog.

Policy för medborgardialog gäller under 5 år och revideras därefter.

5. Sammanfattning

De fem principerna för medborgardialog ska ligga till grund för alla former av medborgardialog som arrangeras av Region Gotlands förtroendevalda.

Metoder för medborgardialoger ska utvecklas tillsammans med redan befintliga processer och verktyg kring dialog inom Region Gotlands verksamheter. En gedigen verktygslåda finns även samlad under SKR´s Dialogguide. Dessa olika verktyg och metoder är ett komplement till policyn och ger stöd och ledning för genomförande av medborgardialoger som präglas av **delaktighet, förtroende och omtanke.**